

Historické kořeny levicových hnutí a ideologií

„Proletáři všech zemí spojte se!“

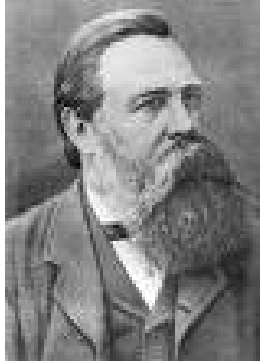
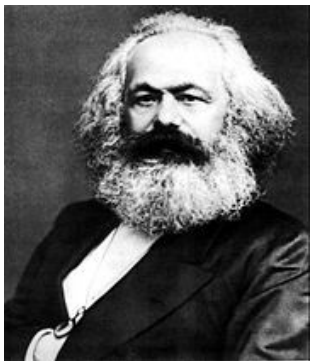
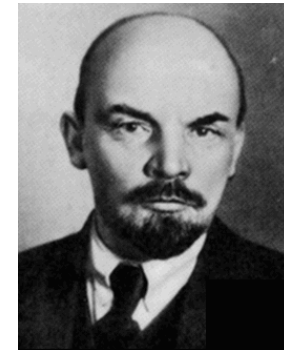

Socialismus

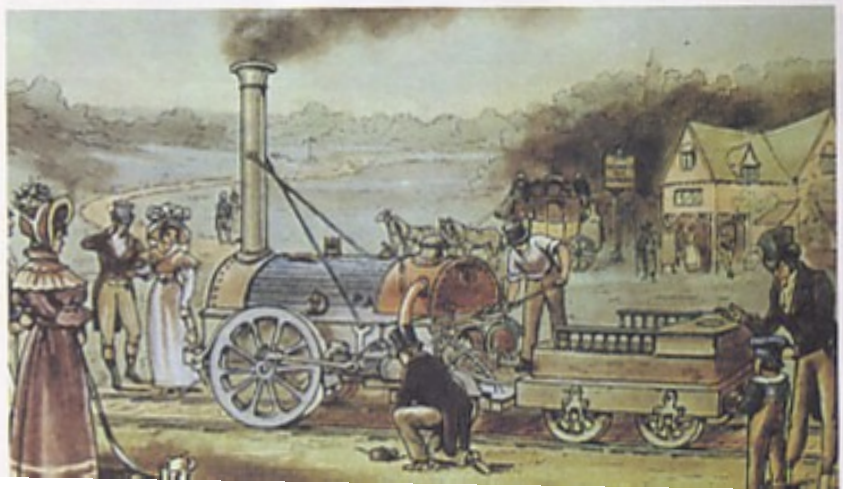
Komunismus

Anarchismus

Trockismus

Průmyslová revoluce v 17. a 18. století vynálezy, hospodářské a sociální změny

Průmyslová revoluce přinesla nové sociální problémy:

- **Masové stěhování do měst**
- **Život v bídnych podmínkách**
- **Práce žen a dětí**
- **Vykořisťování**
- **Nové sociální skupiny :
dělnická třída a
buržoazie (kapitalisté)**

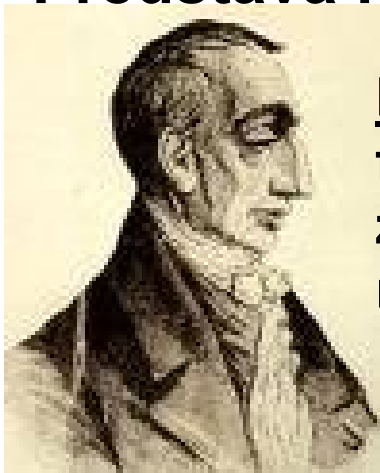

UTOPICKÝ SOCIALISMUS

(rovnostářský komunismus)

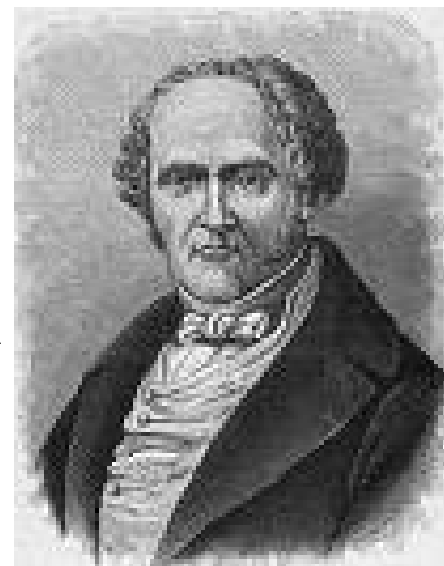
Utopia – název knihy anglického filosofa 16.století
Thomase Mora

Představa ideální spravedlivé společnosti

Henri de Saint Simon (1760-1825)
francouzský myslitel
změna poměrů spojením vědy,
náboženství a morálky

Charles Fourier (1772-1837)
francouzský filosof-materialista
neúspěšné pokusy
o založení pracovních komun

Robert Owen (1771-1858)
britský podnikatel
snažil se o vytvoření dobrých
pracovních podmínek

Marxismus

**Karel Marx
(1818-1883)**

**Bedřich Engels
(1820-1895)**

**Zakladatelé socialistické teorie i praxe
socialistického hnutí**

**Nastolení spravedlivé společnosti násilnou cestou
proletářské revoluce**

Vyvlastnění výrobních prostředků

Vznik dělnických – sociálně demokratických stran

Komunistický manifest 1848

„Proletáři všech zemí spojte se!“

Nejbližší cíl komunistů je týž jako cíl všech ostatních proletářských stran: ztvárnění proletariátu ve třídu, svržení panství buržoazie, vydobytí politické moci proletariátem. ...

...Prvním krokem v dělnické revoluci je pozvednutí proletariátu na panující třídu, vydobytí demokracie. Proletariát využije svého politického panství k tomu, aby postupně vyrval buržoazii všecken kapitál, soustředil všechny výrobní nástroje v rukou státu, tj. proletariátu zorganizovaného v panující třídu, a co nejrychleji rozmnožil sumu výrobních sil. To se ovšem může stát nejprve jen despotickými zásahy do vlastnického práva a do buržoazních výrobních vztahů. ...

Komunismus – bolševismus

marxismus-leninismus

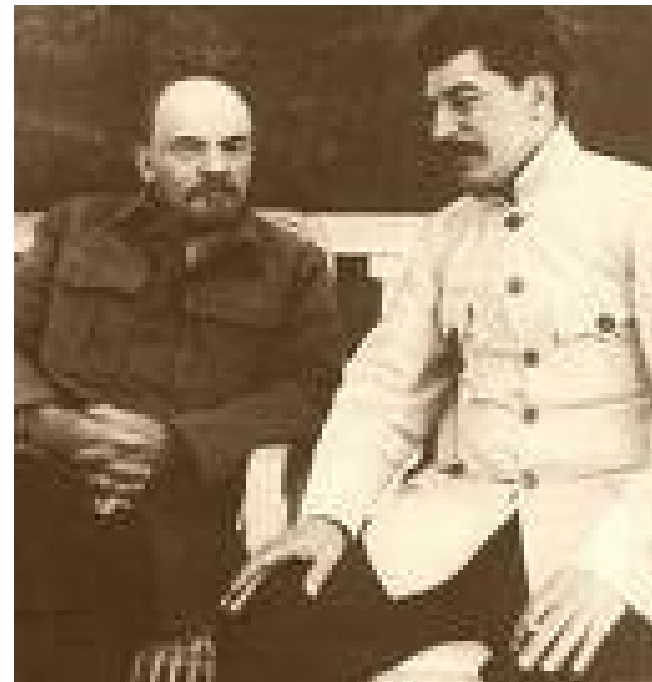
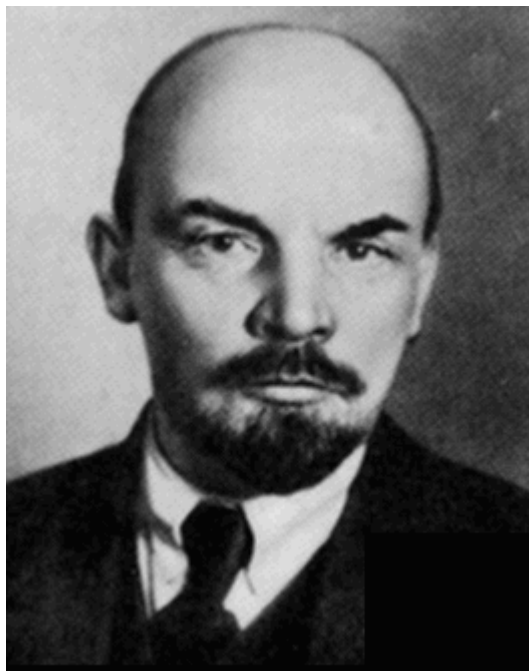
- **Specifická hospodářská, sociální a politická situace v Rusku**
- **Rozpracování učení Karla Marxe a Bedřicha Engelse na podmínky Ruska**
- **Možnost uskutečnění proletářské revoluce v jedné zemi**
- **Diktatura proletariátu**
- **V roce 1903 se Ruská sociálně demokratická strana rozdělila na dvě křídla „bolševiků“ a „menševiků“**
- **1905 neúspěšný pokus o revoluci**
- **V únoru 1917 první fáze revoluce, svržení cara, prozatímní (buržoazní)vláda**
- **Bolševická revoluce v říjnu 1917**

Vladimír Iljič Uljanov - Lenin (1870-1924)

Teoretik i praktický vůdce revoluce

První představitel sovětského státu

Josip Vissarionovič Džugašvili - Stalin **(1878-1953)**

Leninův spolupracovník a nástupce
Diktátor a představitel bolševických represí

Lev Davidovič Trockij (Bronštein) (1879 - 1940)

**Leninův spolupracovník
Faktický realizátor říjnové revoluce
Soupeř a odpůrce J.V.Stalina
1929 vypovězen ze Sovětského svazu
1940 v Mexiku zavražděn na příkaz
Stalina
Teoretik „permanentní revoluce“
Zakladatel trockismu**

Trockismus

- Názorové hnutí vzniklo jako protiváha stalinismu
- Liší se mimo jiné v pojetí socialistické revoluce, která má být permanentní
- Podle Trockého byl v SSSR rozpor mezi kolektivním charakterem práce a individuálním vlastnictvím výrobních prostředků pouze nahrazen rozporem mezi kolektivním charakterem práce a ovládním výrobních prostředků byrokratickými elitami. Tyto byrokratické elity zákonitě vytváří podmínky směřující proti zájmům mas.

Anarchismus

Anarchie je politická teorie, která žádá definitivní odstranění jakékoliv autority a která chce skoncovat s vykořisťováním člověka člověkem.

Anarchismus je Ideologie usilující o vytvoření společnosti bez sociální, ekonomické a politické hierarchie a jiných forem nadvlády člověka nad člověkem.

Podstata anarchismu

Anarchisté odmítají hierarchii, zejména v její společenské podobě:

- **státní moc,**
- **formální centralizovanou organizaci,**
- **ekonomickou moc kapitálu,**
- **právní řád ve formě zákonů vytvářených elitou.**

Tvrdí, že lidská pospolitost se umí seberegulovat a spravovat bez těchto umělých a člověku nepřírozených překážek.

Cílem anarchismu je uskutečnit společnost, která stojí na vzájemně se podporujících principech rovnosti a svobody.

Ideové kořeny a proudy anarchismu

- **Antická filosofie, různá náboženská hnutí, osvícenství.**
- **Anarchistické myšlenky se uplatnily ve všech sociálních hnutích.**
- **Anarchismus se rozvíjel současně s marxismem, ale nikdy se s ním neztotožnil.**
- **V anarchismu nacházíme různé proudy: individualismus, kolektivismus, důraz na genderovou a ekologickou problematiku, antiglobalizační postoje.**
- **Anarchismus významně ovlivňoval umělce a levicové intelektuály.**

Projevy anarchismu

- **Anarchisté aktivně vystupovali v Pařížské komuně 1871.**
- **Na konci 19. století se soustředili na individuální teroristické akce (atentáty).**
- **Měli velký podíl na bolševické revoluci 1917**
- **Ve 30. letech 20.století bojovali ve Španělsku.**
- **V 60. letech se aktivizovali v západní Evropě ve studentských bouřích a ovlivnili hnutí Hippies a PUNK.**
- **Od konce 20. století se zaměřují především na boj proti globalizaci.**

Představitelé anarchismu

Pierre-Joseph Proudhon 1809 – 1865

„otec anarchismu“ – typograf, teoretik-samouk
poslanec, podporoval dělnické spolky
mutualismus, pozitivní anarchie

Michail Alexandrovič Bakunin

1814-1876

ruský šlechtic, revolucionář
Staví se proti náboženství,
odpůrce Marxe a Engelse

Petr Alexejevič Kropotkin 1842-1921

ruský šlechtic, původně carský důstojník
Snažil se o sblížení anarchismu s komunismem

Bolševický teror v SSSR

- Likvidace odpůrců (představitelé bývalého režimu političtí odpůrci. buržoazie, církev, „nepřátelé“ ve vlastních řadách
- ČEKA (později GPU, NKVD) – F.E.Dzeržinskij
- GULAGY
- Politické procesy
- Centralizace moci v rukou J.V.Stalina
- Násilná kolektivizace
- Potlačování národů a menšin v SSSR
- Snaha o ovládnutí mezinárodního komunistického hnutí
- Snaha o ovládnutí světa

Bolševický teror - oběti

Sovětský svaz

- 6-8 milionů - popravy v průběhu revoluce a občanské války (Lenin)
- 20-25 milionů - popravy, pracovní tábory - "Gulagy,, (Stalin)

Čína

29 milionů – (Mao-ce-tung)

Východní Evropa, Korea, Vietnam, Kambodža, Kuba

3 miliony

Komunismus v Československu 1948-1989

Etapy:

- **Převzetí moci v únoru 1948 – mezinárodní a vnitropolitická situace**
- **50. léta - teror a represe, politické procesy**
- **60. léta - částečné uvolnění**
- **1968 „Pražské jaro“**
- **70. léta - normalizace**
- **80. léta - postupné rozkládání komunismu**
- **1989 - pád komunismu**

Komunismus v Československu 1948-1989

„Vedoucí silou ve společnostech i ve státě je předvoj dělnické třídy Komunistická strana Československa, dobrovolný bojový svazek nejaktivnějších a nejvědomějších občanů z řad dělníků, rolníků a inteligence.

K rozvíjení společenské činnosti, k všestranné a aktivní účasti na životě společnosti a státu a k uskutečňování svých práv sdružují se pracující v dobrovolné společenské organizace, jimiž jsou zejména Revoluční odborové hnutí, organizace družstevní, organizace mládeže, organizace kulturní, tělovýchovné a jiné ... .

Strana uskutečňuje svou vedoucí úlohu ve společnosti nejen přímo, ale hlavně prostřednictvím státních orgánů, státního aparátu, zastupitelských sborů a masových organizací.

Důsledky komunismu v Československu 1948-1989

- **Z politických důvodů bylo vězněno 262 000 osob**
- **234 lidí bylo popraveno**
- **4000 lidí zemřelo ve věznicích**
- **Emigrovalo - do roku 1951 25 000 lidí,
v letech 1968-1970 75 000 lidí**
- **Opuštění republiky bylo trestným činem, při
přechodu hranice bylo zastřeleno 174 osob,
88 osob zahynulo v elektrických drátech**
- **Hospodářské a zejména morální důsledky 40 let
komunismu vyčíslit nelze.**